

UCHWAŁA Nr V.23.2015

RADY GMINY ZABÓR

z dnia 16 lutego 2015 r.

w sprawie zmiany uchwały Nr II/9/10 Rady Gminy Zabór z dnia 17 grudnia 2010r. w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór na lata 2010-2032”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór na lata 200-2032, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały Nr II/9/10 Rady Gminy Zabór z dnia 17 grudnia 2010r. w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór na lata 2010-2032” , otrzymuje brzmienie jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zabór.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia oraz podlega rozplakatowaniu na tablicy ogłoszeń w urzędzie gminy i w poszczególnych sołectwach.

Przewodniczący Rady

Lech Merda

Wójt Gminy Zabór

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór na lata 2010-2032 uchwalony uchwałą Nr II/9/10 Rady Gminy Zabór z dnia 17 grudnia 2010 r.

Aktualizacja – luty 2015

Spis Treści

1. Wprowadzenie	2
1.1. Stan Prawny.....	3
1.2. Szkodliwość azbestu.....	6
1.3. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości, instalacji i urządzeń zawierających azbest.....	8
1.4. Obowiązki samorządu gminnego.....	9
2. Podstawowe informacje o Gminie Zabór	10
3. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w Gminie Zabór	11
4. Stopień realizacji działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Zabór	14
5. Finansowanie działań związanych z usuwaniem azbestu	14
6. Składowiska odpadów niebezpiecznych	18
7. Wykaz firm zajmujących się usuwaniem wyrobów zawierających azbest	19
8. Harmonogram realizacji Programu	21
9. Posumowanie	22
Załącznik nr 1. „Informacja o wyrobach zawierających azbest”.....	23
Załącznik nr 2. „Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest”	24
Załącznik nr 3 „Inwentaryzacja obiektów zawierających azbest na terenie Gminy Zabór”	25

1. Wprowadzenie.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka, z tego też powodu w przeciągu ostatnich kilkunastu lat powstało wiele regulacji prawnych, które z jednej strony zakazywały produkowania i stosowania wyrobów zawierających ten minerał oraz nakazywały usuwanie już istniejących i będących w użyciu. Azbest wykorzystywany był w produkcji przemysłowej od dziesięcioleci, wpływ na to miały jego uniwersalne właściwości. W Polsce na masową skalę zaczęto stosować wyroby zawierające azbest już w latach pięćdziesiątych, jednak szczytowy okres ich popularności przypadł na lata siedemdziesiąte.

Szacuje się, że blisko 85% sprowadzanego do Polski azbestu wykorzystano do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych, w większości płyt stosowanych powszechnie jako pokrycia dachowe oraz okładziny elewacyjne budynków mieszkalnych. W wyniku wieloletnich badań odkryto jednak, że włókna azbestu mają negatywny wpływ na środowisko jak również na zdrowie człowieka, dlatego też w latach osiemdziesiątych wyraźnie ograniczono stosowanie tego minerału w niemal wszystkich krajach na świecie.

Kluczową ustawą regulującą kwestie produkcji, stosowania i handlu wyrobami zawierającymi azbest w Polsce jest ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Niestety ustawa ta ograniczyła jedynie dopływ nowych wyrobów azbestowych a nie liczbę produktów zawierających azbest, które znajdują się na terenie naszego kraju. W Polsce nadal istnieje wiele budynków zawierających ten minerał, który w wyniku procesu starzenia jak również niewłaściwego użytkowania stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka.

Z tego powodu Rada Ministrów 14 maja 2002 r. przyjęła opracowany przez Ministerstwo Gospodarki „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Nakłada on na wszystkie gminy m.in. obowiązek uwzględnienia problemu związanego z azbestem w gminnych planach gospodarki odpadami jak również opracowanie gminnego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Z tego powodu powstał niniejszy „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Zabór”, obejmujący lata 2010-2032.

Celem Programu jest uświadomienie społeczności lokalnej niebezpieczeństwa jakie niesie ze sobą azbest dla środowiska jak i człowieka, oraz doprowadzenie do całkowitej eliminacji produktów zawierających ten minerał, które znajdują się na terenie Gminy Zabór. W trakcie tworzenia programu przeprowadzono spis obiektów, przy budowie których użyto materiałów zawierających azbest. Dodatkowo w Programie przedstawione są podstawowe źródła pozyskiwania środków finansowych na usuwanie azbestu, jak również wykaz firm zajmujących się tego typu działalnością.

1.1. Stan prawny.

Najważniejsze akty prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest.

- ✓ Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.
- ✓ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.). Określa zasady przewozu koleją towarów niebezpiecznych, obowiązki uczestników tego przewozu, zasady dokonywania oceny zgodności ciśnieniowych urządzeń transportowych, uprawnienia doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu oraz organy i jednostki właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach.
- ✓ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r. poz. 1232 ze zm.). Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w prawodawstwie polskim, regulującym zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a szczególności ustaliła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbestu).
- ✓ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.). Ustawa ta między innymi wskazuje definicję wytwórcy i posiadacza odpadów. Kwalifikacja ta oznacza, iż wykonawca winien dopełnić obowiązków wytwórcy odpadów, prowadzenie zbierania odpadów i prowadzenie przetwarzania odpadów wymaga uzyskania zezwolenia.
- ✓ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn, zm.). Określa zasady w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy.
- ✓ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 Nr 180, poz. 1495 z późn. zm.).

- ✓ Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. 2011 nr 63 poz. 322 z późn. zm.).
- ✓ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011 nr 163 poz. 981 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. z 2002 r. Nr 191, poz.1595).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. Nr 16, poz. 87)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 298, poz. 1771 z późn. zm.)

- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 24 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 25 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U. Nr 0, poz. 192)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 0, poz. 619)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)

- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. 2012 Nr 0, poz. 890)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 33, poz. 166)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście (Dz. U. Nr 189, poz. 1603)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)
- ✓ Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231)

1.2. Szkodliwość azbestu.

Azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, który po wprowadzeniu do środowiska może pozostawać tam przez setki, a nawet tysiące lat, nie ulegając przy tym degradacji biologicznej ani termicznej. Choć mianem azbestu określa się 6 różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli to w produkcji i handlu stosowano tylko trzy rodzaje tego minerału:

- „Azbest biały” (Chryzotyl) stosowany głównie do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych, izolacyjnych, uszczelniających, włókienniczych i ściernych.
- „Azbest brązowy” (Amosyt) bardziej szkodliwy od „azbestu białego”, stosowany głównie w formie tynków i natrysków ognioochronnych.
- „Azbest niebieski” (Krokidolit) najniebezpieczniejszy ze wszystkich rodzajów azbestu, wykorzystywany głównie w przemyśle.

O wielkiej popularności azbestu zdecydowały jego specyficzne właściwości, takie jak odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów i innych substancji żrących, łatwość łączenia się z innymi substancjami, wysoka wytrzymałość mechaniczna, a także jego niezwykła elastyczność. Na całym świecie stosowano go przy produkcji blisko 3 tys. wyrobów przemysłowych.

Do najważniejszych wyrobów zawierających azbest należą:

- ✓ wyroby azbestowo-cementowe (różnego rodzaju płyty, okładziny, obudowy i rury),
- ✓ wyroby izolacyjne (waty, włókniny, sznury, tkaniny izolacyjne, taśmy),
- ✓ wyroby uszczelniające (tektury, szczeliwa, płyty azbestowo-kauczukowe),
- ✓ wyroby cierne (okładziny cierne i taśmy hamulcowe),
- ✓ wyroby hydroizolacyjne (lepiki, kity, asfalty uszlachetnione, papy dachowe, płytki podłogowe, zaprawy gruntujące).

Biorąc pod uwagę zawartość azbestu w danym produkcie, stosowane w nim spoiwo oraz gęstość objętościową, wyroby zawierające azbest dzieli się na dwie klasy:

- Klasa I – wyroby „miękkie”, zawierające powyżej 20% azbestu, o niskiej gęstości objętościowej (mniej niż $1000\text{kg}/\text{m}^3$), podatne na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają dużą ilość włókien do powietrza (głównie produkty tekstylne – koce gaśnicze, szczeliwa plecione i tektury uszczelnkowe).
- Klasa II – wyroby „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu, o wyższej gęstości objętościowej, których włókna są ze sobą mocno związane, dlatego w przypadku uszkodzenia do powietrza dostaje się niewielka ilość włókien azbestu. W Polsce są to przede wszystkim płyty azbestowo-cementowe stosowane jako pokrycia dachów.

Produkty zawierające azbest, które są w dobrym stanie technicznym bądź są odpowiednio zabezpieczone nie stanowią większego zagrożenia dla zdrowia człowieka. Problem pojawia się, gdy struktura wyrobu zawierającego azbest zostaje naruszona (w wyniku obróbki mechanicznej lub w procesie starzenia się materiału wystawionego na działanie czynników atmosferycznych) i włókna azbestu dostają się do powietrza. Już krótkotrwałe wdychanie włókien azbestu może podrażnić układ oddechowy człowieka, jednak dopiero długotrwałe oddziaływanie tego minerału może wywołać takie choroby jak pilica azbestowa, zmiany opłucne a nawet rak płuc.

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna nie tylko od czasu jego oddziaływania na dany organizm i ilości włókien azbestu, które dostały się drogą oddechową do płuc, ale także od samej średnicy włókien i ich cech aerodynamicznych. Włókna grube

i skręcone docierają jedynie do górnej części dróg oddechowych i mogą zostać częściowo usunięte. Natomiast włókna cienkie o igłowym kształcie docierają do obwodowych części płuc a nawet do pęcherzyków płucnych. Choć nie udowodniono szkodliwości azbestu dostającego się do ciała człowieka drogą pokarmową to jednak zachęca się również do wymiany rur azbestowo-cementowych w instalacjach wodnych.

1.3. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości, instalacji i urządzeń zawierających azbest.

Obowiązujące w Polsce uregulowania prawne dotyczące użytkowania wyrobów zawierających azbest mają na celu wyeliminowanie zagrożenia związanego z emisją tego minerału do środowiska. Cel ten należy osiągnąć poprzez usuwanie wyrobów zawierających azbest i zastępowanie ich wyrobami wolnymi od tego minerału.

Kwestie te regulują Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki, pracy i polityki społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, Nr 71, poz. 649).

Pierwsze dotyczy wymagań związanych z wykorzystywaniem i przemieszczaniem azbestu oraz użytkowaniem i oczyszczaniem obiektów, w których był lub nadal jest azbest. Drugie natomiast dotyczy sposobów i warunków użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenia te obligują właścicieli, zarządców i użytkowników nieruchomości, urządzeń i instalacji zawierających azbest do m.in.:

- okresowych kontroli ich stanu technicznego i sporządzenia z nich oceny stanu tych wyrobów zgodnie z 3 stopniową skalą:
  - I stopień pilności (bezzwłoczna wymiana lub naprawa)
  - II stopień pilności (ponowna ocena w czasie 1 roku)
  - III stopień pilności (ponowna ocena w terminie 5 lat)
- usuwania wyrobów zawierających azbest, które zostały zakwalifikowane do natychmiastowej wymiany z powodu ich zużycia lub uszkodzenia,
- przeglądu i oznakowania miejsc, w których jest lub był wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,

- sporządzanie i przedłożenie marszałkowi województwa (w przypadku przedsiębiorców) lub prezydentowi miasta, burmistrzowi, albo wójtowi (dotyczy osób fizycznych) informacji o:
  - wyrobach zawierających azbest (Załącznik nr 1)
oraz ich coroczna aktualizacja.
- sporządzanie i przedkładanie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsc zawierających azbest,
- corocznej kontroli jakości powietrza (stężenie azbestu) dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest.

1.4. Obowiązki samorządu gminnego.

Do obowiązków samorządu gminnego należy:

- Gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informacyjnego www.bazaazbestowa.pl,
- Przygotowywanie i aktualizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami,
- Organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
- Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskiwanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w programie,
- Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- Współpraca z Marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację programu,
- Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

2. Podstawowe informacje o Gminie Zabór.

Gmina Zabór jest gminą wiejską położoną w części południowo-wschodniej województwa lubuskiego w powiecie zielonogórskim. Sąsiaduje z Gminą Bojadła, Trzebiechów, Sulechów, Zielona Góra i Otyń. Granice północną i wschodnią gminy stanowi rzeka Odra. Powierzchnia całej gminy wynosi 9 344 ha, z których blisko połowę pokrywają lasy.

Gminę Zabór w 2014 r. zamieszkiwało 3 916 osób. Gęstość zaludnienia wynosiła 42 os/km², przy średniej gęstości zaludnienia w powiecie zielonogórskim – 60 os/km² i województwie lubuskim – 73 os/km².

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w gminie Zabór na przestrzeni 10 lat.

	2004	2009	2014
Kobiety	1 680	1 837	1 999
Mężczyźni	1 697	1 815	1 917
Razem	3 377	3 652	3 916

W krajobrazie Gminy Zabór dużą rolę odgrywają małe jeziora. Największym zbiornikiem jest jezioro *Liwno Duże* w Zaborze o powierzchni 31,47 ha i maksymalnej głębokości 2,3 m. Jest to jezioro silnie zamulone, płytkie o brzegach intensywnie porośniętych roślinnością wodną. W sąsiedztwie znajduje się jezioro *Liwno Małe* o powierzchni 3,37 ha i maksymalnej głębokości 2,1. Sieć hydrograficzną uzupełniają liczne małe zbiorniki zlokalizowane w obniżeniu terenowym wzdłuż rzeki Odry, oraz zbiorniki o pochodzeniu antropogenicznym o łącznej powierzchni ok. 100,8 ha.

3. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w Gminie Zabór.

Pierwsza inwentaryzacja nieruchomości znajdujących się na terenie Gminy Zabór, przy budowie, których użyto materiałów zawierających azbest, została przeprowadzona w lipcu 2010 roku. Jej celem było zaktualizowanie oraz uszczegółowienie spisu tego typu budynków, który został przeprowadzony we wcześniejszych latach.

W roku 2014 przeprowadzona została ponowna inwentaryzacja.

Inwentaryzacja objęła obiekty należące do osób fizycznych oraz osób prawnych. Na terenie Gminy Zabór jedynym wyrobem zawierającym azbest są płyty azbestowo-cementowe faliste, stosowane jako pokrycia dachowe oraz elewacyjne. Uzyskane dzięki tej inwentaryzacji informacje obejmują zarówno dane osobowe właścicieli jak i szacunkową powierzchnie zajmowaną przez płyty azbestowo-cementowe. Z powodu nieobecności niektórych właścicieli nieruchomości, przeprowadzona inwentaryzacja nie uwzględniła wszystkich tego typu obiektów w gminie, mimo to zebrane informacje opisują szacunkowo ponad 98% nieruchomości.

Stan techniczny wszystkich pokryć azbestowo-cementowych określić można jako niezadowalający. Choć odpowiednie zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest (np. poprzez ich pomalowanie) może przedłużyć ich żywotność, jednak nie uchroni przed obowiązkiem ich całkowitego usunięcia.

Tabela 2. Ilość wyrobów azbestowo cementowych na terenie Gminy Zabór.

Właściciel	Liczba podmiotów	Liczba budynków	Powierzchnia
Osoby fizyczne	111	108	23 602 m ²
Gmina Zabór	1	2	440 m ²
Województwo Lubuskie	1	1	432 m ²
Razem	114	62	24 474 m²

Rysunek 1. Procentowy udział wyrobów zawierających azbest w poszczególnych grupach właścicieli.

Większość nieruchomości, przy budowie których użyto materiałów zawierających azbest, to budynki gospodarcze np. stodoły, kurniki, obory (93,5%) . Budynki mieszkalne, których dachy są pokryte płytą azbestowo-cementową stanowią jedynie 4% wszystkich budynków zawierających azbest znajdujących się w Gminie Zabór. Pozostałe 2,5 % to wyroby zawierające azbest uprzednio zdemontowane i złożone na nieruchomości.

Tabela 3. Ilość azbestu i wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach Gminy Zabór:

Miejscowość	Powierzchnia (m ²)	Waga
Czarna	295	4,72
Dąbrowa	680	10,88
Droszków	11 555	184,88
Łaz	555	8,88
Milsko	1 527	24,43
Proczki	125	2,00
Przytoczki	630	10,80
Przytok	5 358	85,73
Rajewo	379	6,06
Tarnawa	964	15,42
Zabór	2 406	38,49
Razem	24 474	391,58

Tabela 4. Azbest i wyroby zawierające azbest według stopnia pilności.

Stopień pilności*	Powierzchnia (m ²)	Masa
I stopień pilności	626	10,01 Mg
II stopień pilności	996	15,94 Mg
III stopień pilności	22 852	365,63 Mg
Razem	24 474	391,58 Mg

*Stopień pilności – określa termin utylizacji substancji szkodliwej

I stopień pilności – niezwłoczna wymiana lub naprawa

II stopień pilności – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku

III stopień pilności – ponowna ocena w terminie do 5 lat

Najwięcej płyt azbestowo-cementowych znajduje się w miejscowości Droszków, gdzie zlokalizowane są duże ферmy drobiu, których niemal wszystkie budynki pokryte są tym materiałem. Przy założeniu, że średnia waga 1m² płyty azbestowo-cementowej wynosi 16 kg można obliczyć wagę wszystkich płyt znajdujących się na terenie Gminy Zabór:

$$24\,474\text{ m}^2 \times 16\text{ kg} = 391,58\text{ Mg}$$

W budynkach należących do osób fizycznych:

$$23\,602\text{ m}^2 \times 16\text{ kg} = 377,63\text{ Mg}$$

W budynkach należących do Gminy:

$$440 \text{ m}^2 \times 16 \text{ kg} = 7,04 \text{ Mg}$$

Oraz budynkach należących Województwa Lubuskiego:

$$432 \quad \text{m}^2 \times 16 \text{ kg} = 6,91 \text{ Mg}$$

4. Stopień realizacji działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy zabór

W okresie od uchwalenia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór na lata 2010-2032 tj. w okresie od 2010 do 2014 z terenu Gminy Zabór usuniętych zostało łącznie **156,38 Mg**, w tym:

- 89,94 Mg w 2013 r.
- 66,44 Mg w 2014 r.

WW. Wyroby zostały usunięte przez Gminę Zabór w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, Część 2 - Usuwanie wyrobów zawierających azbest” w formie dotacji, przy refundacji 100 % kosztów kwalifikowalnych, w tym 50% ze środków NFOŚiGW i 50% ze środków WFOŚiGW.

5. Finansowanie działań związanych z usuwaniem azbestu.

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest można podzielić na trzy grupy:

- Źródła publiczne (pochodzące z budżetu państwa, miasta lub gminy a także pozabudżetowych instytucji publicznych),
- Źródła prywatne (pochodzące z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych),
- Źródła prywatno-publiczne (spółki prawa handlowego z udziałem gminy).

Do najpopularniejszych form finansowania tego typu inwestycji należą:

- Fundusze własne,
- Dotacje, pożyczki i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów, udzielane przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Kredyty preferencyjne udzielane przez m.in. Bank Ochrony Środowiska,
- Zagraniczna pomoc finansowa udzielana przez fundacje i programy pomocowe,
- Kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy),
- Kredyty udzielane przez banki komercyjne,
- Leasing.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wspiera finansowe przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce. W zakresie ochrony środowiska przed odpadami niebezpiecznymi Fundusz ten dofinansowuje inwestycje, których celem jest m.in. likwidacja starych składowisk odpadów niebezpiecznych oraz przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych.

Rolą **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** jest natomiast wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym. Zarówno Fundusz Narodowy jak i Wojewódzki, co roku przygotowują listę zadań priorytetowych, które będą przez nie dofinansowywane.

W ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, Część 2 - Usuwanie wyrobów zawierających azbest” jednostki samorządu terytorialnego, na terenie których przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz posiadających opracowany i przyjęty uchwałą Rady Gminy gminny program usuwania azbestu mogą skorzystać z dofinansowania w formie dotacji w przy refundacji nawet do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

W jego zakres wpisuje się również wymiana powierzchni dachowych lub elewacyjnych wykonanych z materiałów zawierających azbest.

Fundusz udziela pomocy w następujących formach:

- pożyczki,
- dotacje,
- częściowe umorzenie pożyczki,
- przekazanie środków jednostkom budżetowym,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych.

Pomoc ta udzielana jest:

- jednostkom samorządu terytorialnego,
- osobom fizycznym,
- osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą,
- wspólnotom mieszkaniowym,
- innym jednostkom organizacyjnym, którym przepisy prawa zezwalają na nabywanie prawa oraz zaciąganie zobowiązań we własnym zakresie.

By uzyskać pomoc z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej należy złożyć w biurze WFOŚiG, wypełniony wniosek o dofinansowanie, który można pobrać na stronie internetowej Funduszu (www.wfosigw.zgora.pl) lub odebrać w siedzibie Funduszu.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze

65-364 Zielona Góra

ul. Miodowa 11

sekretariat: tel. 68 4196900

fax 68 4548252

e-mail: sekretariat@wfosigw.zgora.pl

Bank Ochrony Środowiska S.A. – w swoim statusie ma obowiązek kredytowania inwestycji, które służą ochronie środowiska. We współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, BOŚ udziela kredytów na inwestycje związane z wymianą powierzchni dachowych lub elewacyjnych wykonanych z materiałów zawierających azbest.

Kredyt ten mogą otrzymać:

- osoby fizyczne,
- osoby prawne,
- inne jednostki organizacyjne, nie posiadające osobowości prawnej, którym przepisy prawne zezwalają na nabywanie praw i zaciąganie zobowiązań we własnym imieniu (np. wspólnoty mieszkaniowe),

które są właścicielami nieruchomości lub podmiotami dysponującymi innym prawem władania nieruchomością.

Kwota kredytu może stanowić do 80% kosztów inwestycji, lecz nie więcej niż:

- 100 000 zł dla osoby fizycznej,

- 300 000 zł dla pozostałych kredytobiorców.

Okres kredytowania wynosi do 5 lat.

By uzyskać kredyt należy wypełnić wniosek i złożyć w Oddziale Banku w dowolnym terminie. Wypłata środków kredytowych dokonywana jest bezgotówkowo na rachunek dostawców i wykonawców, pod przedłożone faktury lub inne dokumenty finansowe. Wniosek i wszelkie informacje można otrzymać w każdym Oddziale Banku.

Oddział Operacyjny BOŚ w Zielonej Górze
65-001 Zielona Góra, ul. Westerplatte 9
Tel. 68 3534859

Środki z Unii Europejskiej

W okresie programowania 2014 - 2020 pomoc finansowa z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej będzie przyznawana w Polsce w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programów operacyjnych), stanowiących narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności.

W zależności od rodzaju programu, beneficjentami mogą być m.in. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie, młodzi rolnicy, rolnicy podejmujący działalność nierolniczą.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest w latach 2009-2015 może być wspierane ze środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Nie ma możliwości oszacowania środków finansowych przeznaczanych w ramach RPO na działania związane z bezpiecznym usuwaniem azbestu, ponieważ jest to zależne od ilości złożonych wniosków w ramach konkursów ogłaszanych w poszczególnych województwach oraz od ilości wybranych projektów do dofinansowania.

Projekty z zakresu remontów lub przebudowy budynków mogą dotyczyć renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, renowacji lub adaptacji budynków na cele mieszkaniowe, modernizacji gospodarstw rolnych, a także działań w zakresie ułatwienia startu młodym rolnikom, różnicowania działalności w kierunku nierolniczym, odnowę i rozwój wsi.

6. Składowiska odpadów niebezpiecznych.

Na terenie powiatu zielonogórskiego nie ma składowisk odpadów niebezpiecznych przyjmujących odpady azbestowe. Jedynym tego typu składowiskiem w województwie lubuskim jest:

- Składowisko odpadów w Chróściku, ul. Małszyńska 180 Gorzów Wielkopolski, zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów sp. z o.o. Gorzów Wielkopolski. ul. Teatralna 49.

Poniżej przedstawiono inne składowiska odpadów niebezpiecznych znajdujące się w województwach ościennych, na których można składować odpady zawierające azbest:

- Województwo dolnośląskie:
  - Składowisko Odpadów Stałych „Polowice”
KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Huta Miedzi „Legnica”
Legnica, ul. Złotoryjska 194.
  - Składowisko Odpadów Przemysłowych
Wałbrzych ul. Górnicza 1,
Zarządzane przez MoBRUK Korzenna 214, pow. nowosądecki.
  - Składowisko odpadów przemysłowych w Biechowie,
KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Huta Miedzi „Głogów”
Żukowice, ul. Żukowicka 1.
  - Składowisko Dolnośląskiej Korporacji Ekologicznej w Oławie ul. Polna 1
Dolnośląska Korporacja Ekologiczna sp. z o.o. Oława ul. 3 Maja 26.
- Województwo wielkopolskie:
  - Składowisko odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne
Pasiek Gmina Trzemeszno,
Zarządzane przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe
„IZOPOL” S.A. Trzemeczno ul. Gnieźnińska 4.
  - Składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie
Konin ul. Sulańska 11.
  - Składowisko odpadów w Goraninie powiat Koniński,
Zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami EKOSERWIS s.c.
Wołomin ul. Partyzantów 38.

- Województwo zachodnio-pomorskie:
  - Składowisko odpadów w miejscowości Dalsze 36 gmina Myślibórz
Zarządzane przez EKO-MYŚL Sp. z o.o. w Myśliborzu
ul. 1-go Maja 19.
  - Składowisko odpadów w Sianowie
Zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
Koszalin ul Rzeczna 14.
  - Składowisko odpadów w Marianowie ul. Jerozolimska 15,
Zarządzane przez Przedsiębiorstwo EKOMAR Sp. z o.o.

7. Wykaz Firm zajmujących się usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Wykaz niektórych firm zajmujących się pracami związanymi z azbestem oraz transportem wyrobów zawierających azbest:

1. BUDROOF s.c. Irena Kamecka, Krzysztof Kamecki
Al. Zjednoczenia 102, 65-021 Zielona Góra,
Tel./Fax. (68) 323 01 01
2. AZ-EKO s.c.
Ul. Lwowska 25, 65-225 Zielona Góra,
Tel. (68) 329 33 86
3. PPHU EXPORT-IMPORT „PA-BEX”
ul. Kamienna 35, 67-100 Nowa Sól
tel. (68) 387 21 50
4. “KASTOR” Tomasz Janiszewski
Ul. Kolonia 19B/2, 67-321 Leszno Górne,
Tel. (68) 376 65 93
5. Przedsiębiorstwo Remontowo-Montażowe „REMBUD-ZREMB” Sp. z o.o.
ul. Fabryczna 19-20, 66-400 Gorzów Wielkopolski,
Tel. +48 95 728 20 10
6. „Zakład Instalacyjno-Budowlany” Stanisław Piekarski,
ul. Reymonta 6, 67-100 Nowa Sól,
7. PPHU DREWLAX Izabela Lachowicz
ul. Dolna 4 66-02 Nowy Kisielin
Tel. 502 956 388

8. EXITO Grzegorz Marek
ul. Bema 9B/20, 66-400 Gorzów Wielkopolski
Tel. 095 7353702 tel. kom. 502 232 696
9. „AZBE”
ul. Konstruktorów 36/15, 65-119 Zielona Góra
Tel. 068 322 71 54
10. Eco – Sozologia Azbest System Grażyna Matysiak Biuro Handlowe
ul. Lwowska 3/7 65-225 Zielona Góra
Tel. 068 452 63 81, kom. 697 507 091

Wysokość kosztów związanych z usunięciem płyt azbestowo-cementowych zależy od wielu czynników (np. wysokość budynku, ilość jednorazowo usuwanych płyt). Istotne jest też czy właścicielem budynku jest osoba prywatna czy samorząd, dlatego koszty należy ustalić indywidualnie z daną firmą. Średni koszt usunięcia 1Mg wyrobów zawierających azbest podany przez kilka wyżej wymienionych firm znajduje się w przedziale od 400 do 700 zł netto. W tej cenie mieści się koszt demontażu i pakowania płyt, transport (w granicach 100 km) oraz utylizacja na składowisku. Przy utylizacji dużych ilości wyrobów zawierających azbest ceny podlegają negocjacji.

8. Harmonogram realizacji Programu.

Lp.	Działanie	Termin realizacji		
		2014-2020	2020-2028	2028-2032
1.	Przeprowadzenie aktualizacji inwentaryzacji obiektów zawierających azbest na terenie gminy i uzupełnienie wojewódzkiej bazy wyrobów zawierających azbest znajdującej się na stronie www.bazaazbestowa.pl .	XII 2014		
2.	Aktualizacja „Programu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór”.	XII 2014 – I 2015		
3.	Działalność informacyjno - edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników nieruchomości zawierających azbest: <ul style="list-style-type: none"> o Przygotowanie stałej informacji o szkodliwości azbestu na stronie internetowej Urzędu Gminy, o Umieszczenie informacji na tablicach ogłoszeń we wszystkich miejscowościach, o Organizacja spotkań oraz szkoleń z właścicielami, zarządcami i użytkownikami nieruchomości zawierających azbest, o Współpraca z lokalnymi mediami w celu rozpowszechnienia informacji o szkodliwości azbestu 		2010-2032	
4.	Działania w zakresie monitoringu realizacji Programu.		2010-2032	
5.	Planowany demontaż wyrobów zawierających azbest.		2010-2032	
5.1	Wyroby zawierające azbest zaklasyfikowane do I stopnia pilności oraz wyroby znajdujące się na nieruchomościach Gminy.	2015- 2016 (626 m ²)		
5.2	Wyroby zawierające azbest zaklasyfikowane do II stopnia pilności.		2015-2028 (996 m ²)	
5.3	Wyroby zawierające azbest zaklasyfikowane do III stopnia pilności.		2015-2032 (22 852 m ²)	
6.	Raporty okresowe z realizacji Programu, przedstawiane Radzie Gminy.		Pierwszy w 2016 kolejne, co 4 lata 2020, 2024, 2028 i 2032	

Harmonogram realizacji Programu zakłada, że w latach 2015-2016 nastąpi likwidacja wyrobów zawierających azbest uprzednio zdementowanych i złożonych na terenie nieruchomości osób fizycznych zaklasyfikowanych do I stopnia pilności oraz pokryć znajdujących się na budynkach należących do Gminy. W latach 2015-2028 oraz 2015-2032 zlikwidowane zostaną pokrycia, których stopień pilności jest mniejszy. W przypadku wcześniejszego usunięcia wyrobów I i II stopnia pilności przewiduje się możliwość przesunięcia okresu usuwania wyrobów III stopnia na lata wcześniejsze. Należy pamiętać, że powyższy harmonogram stanowi jedynie plan działań możliwych do zrealizowania pod warunkiem uzyskania przez samorząd, jak również właścicieli nieruchomości, zewnętrznych środków finansowych.

9. Podsumowanie.

Głównym celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór” jest wyeliminowanie negatywnych skutków, jakie niesie dla zdrowia mieszkańców azbest. Jedynym sposobem na to jest całkowite usunięcie produktów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór, a zgodnie z krajowym programem proces ten powinien być zakończony w 2032 r. Choć data ta wydaje się odległa to jednak należy pamiętać, że bez podjęcia jakichkolwiek działań nie uda się odnieść w tej kwestii żadnych sukcesów.

Usuwanie azbestu jest bardzo kosztownym przedsięwzięciem i tylko przy aktywnej pomocy ze strony państwa, jak również szeregu różnych fundacji i instytucji finansowych można zdobyć na to środki. Z tego też powodu realizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zabór będzie procesem długofalowym.

Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest
na terenie Gminy Zabór

ZAŁĄCZNIK Nr 1

WZÓR

(Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31)

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/installacji, adres²⁾:
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾: .....
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾: .....
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾: .....
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾: .....
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾: .....
8. Stopień pilności⁷⁾: .....
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
  - a) nazwa i numer dokumentu: .....
  - b) data ostatniej aktualizacji: .....
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów: .....
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾: .....

.....
(podpis)

data .....

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

ZAŁĄCZNIK Nr 2

WZÓR

(Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31)

Wzór

oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokość (H) i 2,5 cm szerokość,
- oznakowanie powinno się składać z dwóch części:
części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
części dolnej ($h_2 = 60\% H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,
- jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski”.

Program Usuwania Azbestu i WYROBÓW Zawierających Azbest
na terenie Gminy Zabór

Załącznik nr 3.
Inwentaryzacja obiektów zawierających azbest na terenie Gminy Zabór

Lp.	Stopień pilności	Dane adresowe		M-ce występowania wyrobów (rodzaj zabudowy, złożone na nieruchomości)	Pow. (m2)	Dane ewidencyjne	
		Miejscowość, ulica	Nr			Obręb	Nr działki
1	I	Czarna	34	złożone na nieruchomości	60	Czarna	67/3
2	III	Czarna	4	budynek gospodarczy	35	Czarna	136
3	III	Czarna	8	budynki gospodarcze	60	Czarna	130
4	III	Czarna	11	budynki gospodarcze	60	Czarna	36
5	III	Czarna	32	budynek gospodarczy	80	Czarna	83
6	II	Dąbrowa	8	budynek mieszkalny	120	Dąbrowa	50
7	III	Dąbrowa	3	budynki gospodarcze	160	Dąbrowa	42
8	III	Dąbrowa	3	garaż	35	Dąbrowa	44
9	III	Dąbrowa	11	budynek gospodarczy	200	Dąbrowa	57/2
10	III	Dąbrowa	18	stodoła	120	Dąbrowa	65/5
11	III	Dąbrowa	32	budynek gospodarczy	45	Dąbrowa	87
12	I	Droszków, ul. Dębowa	12	złożone na nieruchomości	60	Droszków	339/1
13	III	Droszków, ul. Dębowa	b/n	obora	250	Droszków	339/2
14	III	Droszków, ul. Dębowa	15	budynek gospodarczy	80	Droszków	217/2
15	III	Droszków, ul. Dębowa	16	budynek gospodarczy	50	Droszków	209/1
16	III	Droszków, ul. Dębowa	17	budynek gospodarczy	50	Droszków	217/6
17	III	Droszków, ul. Dębowa	20	budynek gospodarczy	50	Droszków	210
18	III	Droszków, ul. Dębowa	22	budynek gospodarczy	50	Droszków	205/3
19	III	Droszków, ul. Dębowa	23	budynek gospodarczy	50	Droszków	213/3
20	III	Droszków, ul. Kościelna	2	budynek gospodarczy	40	Droszków	229/1
21	III	Droszków, ul. Kościelna	7	budynek gospodarczy	80	Droszków	55/12
22	III	Droszków, ul. Kościelna	8	budynek gospodarczy	80	Droszków	55/7
23	III	Droszków, ul. Krótka	1	budynek gospodarczy	30	Droszków	216/5
24	III	Droszków, ul. Leśna	9	budynek gospodarczy	20	Droszków	26/2
25	III	Droszków, ul. Orzechowa	3	budynki gospodarcze	60	Droszków	32/24
26	III	Droszków, ul. Piaskowa	4	budynek gospodarczy	25	Droszków	62/2
27	III	Droszków, ul. Słoneczna	b/n	kurnik	1 000	Droszków	158/2
28	III	Droszków, ul. Słoneczna	3	stodoła	120	Droszków	189/1
29	III	Droszków, ul. Sosnowa	b/n	budynek gospodarczy	200	Droszków	291/6

Program Usuwania Azbestu i WYROBÓW Zawierających Azbest
na terenie Gminy Zabór

30	III	Droszków, ul. Sosnowa	b/n	kurnik	3 300	Droszków	292/21
31	III	Droszków, ul. Sosnowa	b/n	kurnik	240	Droszków	292/12
32	III	Droszków, ul. Strumykowa	3	budynek gospodarczy	20	Droszków	208
33	III	Droszków, ul. Strumykowa	5	budynek gospodarczy	70	Droszków	207/1
34	III	Droszków, ul. Strumykowa	7	budynek gospodarczy	25	Droszków	203/2
35	III	Droszków, ul. Strumykowa	29d	wiata	350	Droszków	200/5, 200/6
36	III	Droszków, ul. Wiśniowa	b/n	kurniki	4 000	Droszków	254/3
37	III	Droszków, ul. Wiśniowa	b/n	budynek gospodarczy	190	Droszków	256/16
38	III	Droszków, ul. Wiśniowa	9	kurnik	340	Droszków	254/7
39	III	Droszków, ul. Wiśniowa	11	kurnik	330	Droszków	254/11
40	III	Droszków, ul. Zielonogórska	2	stodoła	260	Droszków	75.8
41	II	Droszków, ul. Źródłana	1	budynek mieszkalny	15	Droszków	72
42	III	Droszków, ul. Źródłana	11	budynek gospodarczy	20	Droszków	66/4
43	III	Droszków, ul. Źródłana	14	budynek gospodarczy	65	Droszków	
44	III	Droszków, ul. Źródłana	17	budynek gospodarczy	35	Droszków	65/3
45	I	Łaz	37	złożone na nieruchomości	200	Łaz	197/5
46	III	Łaz	3	budynek gospodarczy	60	Łaz	223
47	III	Łaz	9	szopa	15	Łaz	
48	III	Łaz	17	budynek gospodarczy	70	Łaz	89/4
49	III	Łaz	31	budynek gospodarczy	30	Łaz	195/5
50	III	Łaz	46	stodoła	180	Łaz	207/2
51	II	Milsko	16	budynek mieszkalny	70	Milsko	99
52	II	Milsko	21	budynek mieszkalny	215	Milsko	71
53	II	Milsko	63	150 budynek mieszkalny. 25 garaż	175	Milsko	126
54	II	Milsko	73	budynek mieszkalny	150	Milsko	102/2
55	III	Milsko	8	Szopa	30	Milsko	66/1, 66/2
56	III	Milsko	8A	540 obora 80 szopa	620	Milsko	64.1
57	III	Milsko	18	stodoła	120	Milsko	98
58	III	Milsko	57	budynki gospodarcze	147	Milsko	118,119
59	III	Proczki	6	stodoła	125	Tarnawa	37/12
60	III	Przytoczki	b/n	Obora, budynek gospodarczy	630	Przytok	502/5
61	III	Przytok, Akacyjowa	2	budynek gospodarczy	160	Przytok	78/11, 78/12
62	III	Przytok, ul. Akacyjowa	5	wiata	250	Przytok	59.1

Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest
na terenie Gminy Zabór

63	III	Przytok, ul. Dębowa	4	budynek gospodarczy	53	Przytok	104
64	III	Przytok, ul. Janowska	4	garaż	25	Przytok	56/1
65	III	Przytok, ul. Janowska	17	szopa	55	Przytok	19/5
66	I	Przytok, ul. Kisielińska	9	złożone na nieruchomości	40	Przytok	94
67	III	Przytok, ul. Kisielińska	1	szopa	130	Przytok	98/1
68	III	Przytok, ul. Kisielińska	4	szopa	55	Przytok	12.1
69	III	Przytok, ul. Kisielińska	21	budynek gospodarczy	30	Przytok	175/5
70	I	Przytok, ul. Kwiatowa	6	złożone na nieruchomości	10	Przytok	197
71	III	Przytok, ul. Kwiatowa	1	budynek gospodarczy	100	Przytok	143
72	III	Przytok, ul. Piaskowa	b/n	ferma drobiu	1 600	Przytok	169/4
73	III	Przytok, ul. Piaskowa	b/n	ferma drobiu	1 200	Przytok	169/6
74	III	Przytok, ul. Piaskowa	b/n	ferma drobiu	1 600	Przytok	169/5
75	II	Przytok, ul. Zacisze	26	budynek mieszkalny	50	Przytok	215/9
76	II	Rajewo	4	budynek mieszkalny	91	Przytok	100/4
77	III	Rajewo	1	120 stodoła, 40 budynek gospodarczy	160	Przytok	99/1
78	III	Rajewo	2	108 stodoła, 20 budynek gospodarczy,	128	Przytok	99/6
79	I	Tarnawa	17	złożone na nieruchomości	86	Tarnawa	60/3, 60/4
80	III	Tarnawa	b/n	budynek gospodarczy	24	Tarnawa	48/5
81	III	Tarnawa	1A	budynek gospodarczy	50	Tarnawa	100/1
82	III	Tarnawa	1	budynek gospodarczy	160	Tarnawa	65
83	III	Tarnawa	3	budynek gospodarczy	80	Tarnawa	63
84	III	Tarnawa	9A	budynek gospodarczy	44	Tarnawa	94
85	III	Tarnawa	17A	budynek gospodarczy	60	Tarnawa	60/2
86	III	Tarnawa	25	budynki gospodarcze	100	Tarnawa	75, 76
87	III	Tarnawa	35	stodoła	300	Tarnawa	43
88	III	Tarnawa	40	budynki gospodarcze	60	Tarnawa	56
89	III	Zabór, ul. Chłapowskiego	24	budynek gospodarczy	60	Zabór	125
90	III	Zabór, ul. Chłapowskiego	26	budynek gospodarczy	90	Zabór	124
91	III	Zabór, ul. Klonowa	b/n	Hala magazynowa	360	Zabór	556/2
92	III	Zabór, ul. Kwiatowa	1	budynek gospodarczy	20	Zabór	322/2
93	III	Zabór, ul. Kwiatowa	3	budynek gospodarczy	70	Zabór	309/3
94	III	Zabór, ul. Kwiatowa	9	budynek gospodarczy	50	Zabór	309/6
95	I	Zabór, ul. Leśna	15	złożone na nieruchomości	50	Zabór	535

Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest
na terenie Gminy Zabór

96	I	Zabór, ul. Lipowa	12	złożone na nieruchomości	12	Zabór	357/3
97	III	Zabór, ul. Lipowa	3	budynek gospodarczy	9	Zabór	29
98	III	Zabór, ul. Lipowa	14	garaż	50	Zabór	358
99	III	Zabór, ul. Lipowa	29A/2	budynek gospodarczy	6	Zabór	330/8
100	III	Zabór, ul. Lipowa	31	budynki gospodarcze	65	Zabór	330/3
101	I	Zabór, ul. Okrężna	2	złożone na nieruchomości	20	Zabór	153/3
102	I	Zabór, ul. Okrężna	8	złożone na nieruchomości	50	Zabór	26/3
103	III	Zabór, ul. Okrężna	3	budynek gospodarczy	80	Zabór	152/4
104	III	Zabór, ul. Okrężna	6	budynki gospodarcze	118	Zabór	149/1
105	III	Zabór, ul. Pocztowa	b/n	oczyszczalnia ścieków	360	Zabór	362/1
106	I	Zabór, ul. Sportowa	2	złożone na nieruchomości	15	Zabór	322/3
107	III	Zabór, ul. Sportowa	b/n	budynek gospodarczy	16	Zabór	31/7
108	III	Zabór, ul. Sportowa	3/3	budynek gospodarczy	20	Zabór	31/4
109	I	Zabór, ul. Szkolna	11	złożone na nieruchomości	15	Zabór	350
110	I	Zabór, ul. Witosa	13	złożone na nieruchomości	8	Zabór	276
111	II	Zabór, ul. Witosa	4	budynek mieszkalny (część)	50	Zabór	290
112	II	Zabór, ul. Witosa	5	budynek mieszkalny	60	Zabór	280/4
113	III	Zabór, ul. Witosa	b/n	budynek gospodarczy	320	Zabór	269/2
114	III	Zabór, ul. Zamkowa	1	magazyn	432	Zabór	390/6
Razem 24 474 m² x 16 kg = 391,58 Mg							